

«Η τζαζ ήρθε για να μείνει, επειδή είναι μια έκφραση των καιρών, μια έκφραση της συναρπαστικής, δυναμικής, υπερδραστικής εποχής στην οποία ζούμε».

Λέοπολντ Στοκόφσκι, 1924

«Πάνω απ' όλα –πάνω από τον ηλεκτρισμένο ήχο, το μεγαλείο των ιδεών του και τη σωστή αίσθηση της αρμονίας, την απaráμιλλη τεχνική, τη δύναμη και την άνεσή του, τη φλόγα και την ένταση, τον απόλυτο έλεγχο της κορνέτας του–, πάνω απ' όλα αυτά είχε το σουίνγκ. Κανείς δεν ήξερε τι ήταν το σουίνγκ, μέχρι που εμφανίστηκε ο Λούις».

Μαξ Καμίνσκι, 1963

Νέα Ορλεάνη, Αύγουστος 1922

Ο ΛΟΥΙΣ ΑΡΜΣΤΡΟΝΓΚ διέσχισε τρέχοντας την αποβάθρα ακριβώς τη στιγμή που η επιβατική αμαξοστοιχία Πάναμα Λίμιτεντ αναχωρούσε, κρατώντας τη χαρτονένια βαλίτσα του στο ένα χέρι, τη θήκη της κορνέτας του και τα εισιτήρια στο άλλο. Αυτά ήταν που ανέμισε στον ελεγκτή της αποβάθρας, ο οποίος δεν τα κοίταξε καν, τόσο απορροφημένος ήταν από το αστείο θέαμα του νεαρού που πάσχιζε –παχουλός, ιδρωμένος και φορτωμένος με μπαγκάζα– να προλάβει το τρένο, να αφήσει πίσω του τα βαγόνια που προορίζονταν αποκλειστικά για τους λευκούς και να φτάσει σ' εκείνα στα οποία μπορούσε να επιβιβαστεί με ένα σάλτο, χωρίς τον φόβο του ξυλοδαρμού. Η αμαξοστοιχία σφύριξε, και ο Λούις διπλασίασε τις προσπάθειές του, απέφυγε μια στοίβα αποσκευές, προσπέρασε έναν σαστισμένο αχθοφόρο, πλησίασε στο πρώτο βαγόνι με τη σήμανση *Έγχρωμοι*, πέταξε πάνω τη βαλίτσα του, έχωσε τα εισιτήρια στο στόμα, αρπάχτηκε από το κάγκελο της σκάλας και επιβιβάστηκε με μια έλξη, την ώρα που ο μηχανοδηγός αύξανε τη θερμότητα και η αμαξοστοιχία ορμούσε έξω από τον σταθμό και απομακρυνόταν ολοταχώς με φόντο τον φλεγόμενο ουρανό του Νότου.

Ο Λούις σωριάστηκε στο δάπεδο κι έμεινε εκεί για λίγο, παλεύοντας να βρει την ανάσα του, με τα πνευμόνια του να καίνε από την ελάχιστη σωματική άσκηση και τα πάμπολλα

τοιγάρα. Ψαχούλεψε τις τσέπες του για το μαντίλι του, σφούγγισε τον ιδρώτα από το πρόσωπό του, προσπάθησε να σουλουπωθεί και κατευθύνθηκε προς το κουπέ του. Το βρήκε και διαπίστωσε πως ήταν κιόλας φίσκα, κατειλημμένο από μια μεγαλόσωμη γυναίκα κι ένα τσούρμο πιτσιρίκια, που κάθονταν πάνω στις δύο τάβλες οι οποίες χαρακτηρίζονταν θέσεις. Ο Λούις χαμογέλασε στη γυναίκα, που έβαλε τις φωνές στα παιδιά να του κάνουν χώρο, καθώς τοποθετούσε τη βαλίτσα του στο δίχτυ πάνω από τα καθίσματα.

«Πώς σε λένε, νεαρέ;» ρώτησε η γυναίκα, όταν ο Λούις κατάφερε να στριμωχτεί σε μια γωνιά.

«Λούις Άρμστρονγκ, κυρία».

«Είσαι ο γιος της Μείαν;»

«Είμαι».

«Ξέρω τη μάνα σου κάμποσα χρόνια», είπε η γυναίκα, με τόνο που υποδήλωνε ότι, για κάποιο λόγο, ήταν περήφανη για το γεγονός. «Πού πας;»

«Στο Σικάγο».

«Κι εμείς το ίδιο. Έχεις δουλειά εκεί πέρα;»

«Μάλιστα, κυρία. Θα παίξω με την μπάντα του Τζο Όλιβερ. Δεύτερη κορνέτα».

«Του Τζο Όλιβερ;» επανέλαβε η γυναίκα, στριφογυρίζοντας για λίγα δευτερόλεπτα το όνομα στη μνήμη της, μήπως κι έβρισκε αν κολλούσε πουθενά, ύστερα ανασήκωσε τους ώμους. «Όπως και να 'χει, καλή τύχη. Έχεις φάει;»

«Όχι, κυρία».

«Έχεις φαγητό μαζί σου;»

«Όχι, κυρία».

Στη βιασύνη του να φτάσει στον σταθμό, δεν είχε προλάβει να σταματήσει σε ένα μπακάλικο, και τώρα η γυναίκα τον κοίταζε με στενεμένα μάτια. Η αμαξοστοιχία περιλάμβανε τρία βαγόνια-εστιατόρια: το πρώτο σέρβιρε γαλλική κουζίνα

αλακάρτ, το δεύτερο φαγητά μπουφέ, το τρίτο μικρογεύματα, αλλά οι μαύροι επιβάτες δεν γίνονταν δεκτοί σε κανένα από τα τρία. Η γυναίκα έδειξε την αποδοκιμασία της με μερικά τς τς, ύστερα φώναξε στο μεγαλύτερο παιδί της να πιάσει το καλάθι, και όταν το παιδί το κατέβασε από το δίχτυ και το απέθεσε στο δάπεδο, στο κέντρο του κουπέ, εκείνη τράβηξε το καρό βαμβακερό πανί που το σκέπαζε και άρχισε να μοιράζει κομμάτια ψητού κοτόπουλου και γατόψαρου, ολόκληρα ψητά καλαμπόκια, μπάμιες πανέ, μπομπότα, μπουκάλια με λεμονάδα, και ο Λούις ένιωσε, σε απόσταση μόλις πέντε λεπτών από τη Νέα Ορλεάνη, πως είχε ήδη βρει μια νέα οικογένεια.

Αφού έφαγαν και μάζεψαν τα αποφάγια στο καλάθι, ο Λούις έπαιξε με τα παιδιά, χάζεψε από το παράθυρο, κουβέντιασε, κάπνισε και αποκοιμήθηκε, μέχρι που η μέρα έδωσε τη θέση της στη νύχτα, και κάποια στιγμή εκείνος ξύπνησε και αντίκρισε έναν γαλαξία από φώτα πόλης να περνάνε με ταχύτητα έξω από το παράθυρο, φθοριζουσες λάμπεις σαν μουτζούρες πάνω στη μαυρίλα, πυκνή κίνηση στους δρόμους από κάτω, κι ύστερα τον αναβρασμό του σταθμού της 12ης Οδού στο Σικάγο.

Ο Λούις βοήθησε τη γυναίκα να κατέβει και διέσχισαν μαζί την αποβάθρα, φτάνοντας στο κέντρο του σταθμού. Κοίταζε τους ανθρώπους γύρω του κι έβλεπε πόσο γρήγορα περπατούσαν, πόσο βιάζονταν, πόσο κομπά ντυμένοι και στιλάτοι ήταν, πόσο προσεγμένα και μοντέρνα έδειχναν τα πάντα. Αναρωτήθηκε αν φαίνονταν έτσι μονάχα στα δικά του μάτια και στράφηκε να κοιτάξει ακόμη μία φορά το τρένο, όλους εκείνους τους Νότιους που παραλάμβαναν τα μπαγκάζια τους, και οι διαφορές που αντίκρισε ήταν χτυπητές: ελεεινά, παλιομοδίτικα ρούχα και ξεχαρβαλωμένες βαλίτσες, όλα παστωμένα στη φτώχεια και στο χρώμα των πεδιάδων του Νότου.

Συγκριτικά με τους κατοίκους του Σικάγου, οι συμπατριώτες

του Λούις έμοιαζαν με πρόσφυγες από κάποια μακρινή, εξαθλιωμένη από την πείνα χώρα, κι εκείνη τη στιγμή συνειδητοποίησε πως η ιδέα που είχε για την πατρίδα του θα δοκιμαζόταν σε αυτό το νέο περιβάλλον, πως θα έδινε αγώνα για να μην επιτρέψει στον εαυτό του να επηρεαστεί από τις αντιθέσεις. Αρκετός αγώνας ήταν ήδη το φεγγιό από τον Νότο, ο κόσμος δεν το είχε σε τίποτα να λιντσάρει έναν μαύρο μόνο και μόνο επειδή εθεάθη σε ένα γκισέ να αγοράζει εισιτήρια για βόρεια, και οι μανάδες έριχναν πιτέρι στα παπούτσια των παιδιών τους που ετοιμάζονταν για το ταξίδι, λόγω της λανθασμένης αντίληψης πως το πιτέρι θα έκανε τα κυνηγόσκυλα να χάσουν τη μυρωδιά τους. Τώρα, όμως, ο Λούις διαισθανόταν πως ένας άλλος αγώνας περίμενε όλους αυτούς τους ανθρώπους, ο αγώνας να ταιριάξουν, να μην πέσουν θύματα εκμετάλλευσης, να μη χάσουν τον εαυτό τους στην προσπάθεια.

«Σίγουρα έχεις κάπου να πας;» τον ρώτησε η γυναίκα.

«Σίγουρα, κυρία. Ο Τζο Όλιβερ θα στείλει κάποιον να με παραλάβει, έτσι είπε».

Η γυναίκα τον κοίταξε εξεταστικά, χωρίς να έχει πειστεί, ύστερα κούνησε το κεφάλι, μάζεψε γύρω της τα παιδιά της και του ευχήθηκε καλή τύχη. Πριν εκείνη χαθεί μέσα στο αεικίνητο πλήθος, ο Λούις είχε ήδη μετανιώσει που της είχε ψέματα. Κοίταξε γύρω του το αχανές κτίριο του σταθμού και την πόλη που απλωνόταν πιο πίσω, και θυμήθηκε όλες εκείνες τις ιστορίες για τους μουσικούς της τζαζ που είχαν αφήσει τη Νέα Ορλεάνη και είχαν καταλήξει ξέμπαρκοι σε παράξενα μέρη, μαδημένοι από τους παραγωγούς και τις δισκογραφικές, χωρίς φίλους ή δεκάρα στις τσέπες, να ζητιανεύουν στους δρόμους για τα χρήματα που θα τους επέτρεπαν να αγοράσουν το εισιτήριο της επιστροφής.

Προσπάθησε να αποδιώξει τη σκέψη και γύρεψε τις δημόσιες τουαλέτες για να φρεσκαριστεί, ώστε να συνεχίσει τον

δρόμο του νιώθοντας κάπως καθарός. Είδε μια πινακίδα και ακολούθησε το βέλος, που τον έβγαλε σε κάτι μαρμάρινα σκαλοπάτια τα οποία οδηγούσαν σε δύο ίδιες πόρτες, με τα γνωστά σύμβολα για άντρες και για γυναίκες πάνω τους. Αλλά δεν έβλεπε καμία πινακίδα που να διευκρίνιζε αν οι τουαλέτες ήταν για λευκούς ή για έγχρωμους, έτσι στάθηκε ακίνητος για μια στιγμή, διστακτικός.

«Ρε παλικάρι, εσύ μοιάζεις πιο χαμένος κι από νιφάδα στην Κόλαση», είπε μια φωνή πίσω του, και ο Λούις γύρισε και αντίκρισε έναν ηλικιωμένο νέγρο, ντυμένο με τη στολή της εταιρείας Ρεντ Καπ, που στεκόταν χαμογελώντας.

Κάτι στο φέρσιμο και στην προσέγγιση του άντρα φάνερωνε πως το είχε κάνει αυτό πολλές φορές, πως η δουλειά του στον σιδηροδρομικό σταθμό συχνά αφορούσε την παροχή βοήθειας προς όλους εκείνους τους νεοφερμένους Νότιους που έδειχναν να βρίσκονται σε σύγχυση.

«Από πού μας έρχεσαι;»

«Από τη Νέα Ορλεάνη», απάντησε ο Λούις με την τραβηγμένη προφορά του Νότου.

«Τη Νέα Ορλεάνη;» επανέλαβε ο άντρας με ξινισμένη έκφραση. «Δεν την μπορώ τη Νέα Ορλεάνη. Δεν αντέχω τη μυρωδιά της μπίρας».

Ο Λούις τον κοίταξε συνοφρυωμένος, αβέβαιος για το πώς έπρεπε να αντιδράσει σε αυτό το σχόλιο.

«Πού θες να πας;» ρώτησε ο άντρας.

«Στο Σάουθσαϊντ».

«Κάθε μαύρος που κατεβαίνει από αυτά τα αναθεματισμένα τρένα, στο Σάουθσαϊντ πηγαίνει. Πού στο Σάουθσαϊντ, είναι η εργώτηση».

«Στο Λίνκολν Γκάρντενς. Ήρθα για να παίξω στην μπάντα του Τζο Όλιβερ».

«Του Κινγκ Όλιβερ;» είπε ο άντρας με ξαφνικό ενδιαφέρον.

«Εσύ είσαι ο καινούριος κορνετίστας για τον οποίο μιλάνε οι πάντες;»

Ο Λούις συνοφρυώθηκε, υποθέτοντας ότι επρόκειτο για παρανόηση. Από τότε αποκαλούσαν Κινγκ τον Πάπα Τζο;

«Έλα, ρε παλικάρι. Έλα να σου βρούμε ένα αυτοκίνητο».

Ο άνθρωπος της Ρεντ Καπ τον οδήγησε έξω από τον σταθμό, τον έβαλε σε ένα ταξί και είπε στον οδηγό να τον πάει κατευθείαν στο Λίνκολν Γκάρντενς, και ο Λούις κάθισε άκρη άκρη στο κάθισμα και άρχισε να χαζεύει την πόλη που περνούσε νωθρά έξω από το παράθυρό του. Βγήκαν από τον σταθμό, κατέβηκαν τη Στέιτ Στριτ, προσπέρασαν μια συνοικία που έδειχνε να είναι γεμάτη οίκους ανοχής, και ο Λούις δεν άργησε να νιώσει πως βρίσκονταν ήδη στο Μπρόνζβιλ του Σάουθ-σαϊντ, την Μπλάκμπελτ*, τη νέα πατρίδα της τζαζ. Ήταν δέκα το βράδυ, καθημερινής, και οι δρόμοι έσφυζαν από κίνηση, όπως συνέβαινε κάθε Σάββατο στην Μπέρμπτον Στριτ της Νέας Ορλεάνης. Το ταξί περνούσε μπροστά από τζαζ κλαμπ και μπαρ με μουσική μπλουζ, κινέζικα εστιατόρια και αίθουσες μπιλιάρδου, κινηματογράφους και θέατρα, όλα φωτισμένα με λάμπες νέον σε κάθε απόχρωση, αστραφτερά και φαντασμαγορικά μέσα στο σκοτάδι.

Πέρασαν κάτω από υπερυψωμένες σιδηροδρομικές ράγες και δίπλα από τραμ, ενώ σε απόσταση ορθώνονταν σειρές από ουρανοξύστες που φεγγοβολούσαν μέσα στη νύχτα, δίνοντας στον Λούις την εντύπωση ότι ολόκληρη η πόλη σπινθήριζε, λάμποντας από ηλεκτρισμό, χρώμιο και ταχύτητα. Τα πάντα έδειχναν ότι ο παλμός της χτυπούσε ξέφρενα: από τους μαύρους που διέσχιζαν βιαστικά τους δρόμους, ντυμένοι με κομφά ρούχα, μέχρι τα αυτοκίνητα και τα τρένα που κινούνταν ολοταχώς και τις πινακίδες από νέον που δεν σταματούσαν να αναβοσβήνουν.

* Η Μαύρη Ζώνη, η περιοχή του Σικάγου όπου ήταν εγκατεστημένοι οι μαύροι. (ΣτΕ)

Το ταξί έστριψε αριστερά στην 31η Οδό και τον άφησε έξω από το Λίνκολν Γκάρντενς. Ο Λούις ανασήκωσε τα μάτια για να δει το κτίριο και αντίκρισε τη μαρκίζα πάνω από τις πόρτες:

Ο ΚΙΝΓΚ ΟΛΙΒΕΡ ΚΑΙ Η ΚΡΕΟΛ ΤΖΑΖ ΜΠΑΝΤΑ ΤΟΥ

Και τότε άκουσε τον αδιαμφισβήτητο ήχο που έβγαζε η κορνέτα του παλιού μέντορά του να σκίζει τους τοίχους του κτιρίου και να στροβιλίζεται μέσα στον δρόμο. Ήταν τα ίδια, οικεία μπλουζ της πατρίδας του, αλλά ηχούσαν κάπως διαφορετικά. Του πήρε μια στιγμή να αντιληφθεί σε τι διέφεραν. Στην ταχύτητα. Ήταν πολύ, πολύ πιο γρήγορα, ακριβώς σαν τους ανθρώπους που είχε δει να διασχίζουν βιαστικά τους δρόμους· είχαν πιο φρενήρη ρυθμό, σχεδόν ιλιγγιώδη, για να ταιριάζουν στο νέο περιβάλλον τους.

«Είναι το καινούριο παλικάρι του Κινγκ», φώναξε ο ταξιτζής πάνω από τον θόρυβο σε έναν από τους πορτιέρηδες, δείχνοντας με τον αντίχειρά του προς την κατεύθυνση του Λούις.

Ο πορτιέρης ήταν θεόρατος και, παρά τη ζέστη, φορούσε μάλλινο πανωφόρι με βελούδινα πέτα και γούνινο γιακά. Ο Λούις βγήκε από το ταξί και είδε τον πορτιέρη να τον περιεργάζεται, οπότε συνειδητοποίησε και πάλι την κατάσταση στην οποία βρίσκονταν τα ρούχα του και η ταλαιπωρημένη, χαρτονένια βαλίτσα του.

Πλήρωσε τον οδηγό και το ταξί ξεκίνησε με τα λάστιχα να στριγκλίζουν, ενώ ο Λούις στάθηκε στη μακριά ουρά από ανθρώπους που περίμεναν να μπουν. Άντρες έκοβαν βόλτες πάνω-κάτω, πασάροντας μπουκάλια με τζιν ή σακουλάκια με μαριχουάνα, ηρωίνη ή κοκαΐνη. Σε αυτή την ουρά ο Λούις αντίκρισε κάτι που τον έκανε να μαρμαρώσει στη θέση του: λευκούς. Μια παρέα αδέξιων νεαρών άκουγε με προσήλωση και δέος τη μουσική, σαν να άκουγε κάποιο θεό.

Ο πορτιέρης κοίταξε τον Λούις κι έκανε ένα νεύμα με το κεφάλι, γέροντάς το ένα ολόκληρο εκατοστό προς την είσοδο. Ο Λούις προχώρησε στο μπροστινό μέρος της ουράς και ο πορτιέρης άνοιξε διάπλατα τη μία από τις πόρτες. Και τότε τον χτύπησε πραγματικά η μουσική, σαν εμπορική αμαξοστοιχία, εκκωφαντικά δυνατή και αδυσώπητη.

Διέσχισαν το φουαγέ κι έφτασαν στην πίστα, και ο Λούις διαπίστωσε πως ήταν φίσκα από εκατοντάδες νεαρούς πρωτευουσιάνους που χόρευαν στον ήχο της τρελαμένης μουσικής του Πάπα Τζο και της κορνέτας του, που μούγκριζε και στέναζε, αλλοιώνοντας το ηχόχρωμα και τον τόνο. Το μέρος αντιλαλούσε από τζαζ, στροβιλιζόταν σε μια δίνη αισιοδοξίας και ηδονισμού, σε μια τρέλα για το εδώ και τώρα. Εκείνη ακριβώς τη στιγμή, ο Λούις συνειδητοποίησε κάτι: παρά τη διαφορά στο τέμπο, όλοι αυτοί οι εκλεπτυσμένοι Βόρειοι συνέρρεαν εδώ για να ακούσουν νότια μουσική, τη μουσική της Νέας Ορλεάνης, τη δική του μουσική. Κι έφερε στο μυαλό του την κουρελιάριχη στρατιά των προσφύγων που αποβιβάζονταν από το τρένο στον σταθμό της 12ης Οδού. Μπορεί να ήταν εξαθλιωμένοι, αλλά έδιναν στην πόλη κάτι που λαχταρούσε, κάτι που λάτρευε.

Ένα χαμόγελο αχνοφάνηκε στα χείλη του. Δεν ήταν σίγουρος τι συνέβαινε, μάλλον κάποιο αλισβερίσι ανάμεσα σε ανθρώπους από διαφορετικά σημεία της χώρας, ανάμεσα στο γρήγορο και το αργό, στο μαύρο και το άσπρο, στο παλιό και το καινούριο – η σφυρηλάτηση κάτι νέου και σημαντικού. Πάντως κάτι συνέβαινε στο Σικάγο, και το χαμόγελο του Λούις απλώθηκε από το ένα αφτί μέχρι το άλλο μπροστά στην όμορφη παραδοξότητα όσων αντίκριζε.

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ
ΠΡΩΤΟ ΡΕΦΡΕΝ

«Έχουμε φτάσει σε μια εποχή όπου είναι καλύτερο
για έναν αστυνομικό πρώτα να πυροβολήσει
κι ύστερα να κάνει ερωτήσεις. Έχουμε πόλεμο.
Και στον πόλεμο πρώτα πυροβολείς και μετά μιλάς».

Ντετέκτιβ Ουίλιαμ Σουμέικερ,
Αστυνομία του Σικάγου, 1925

«Ο μοναδικός νόμος σε ισχύ στο Σικάγο είναι ο νόμος
της βίας, όπως τον έχουν επιβάλει οι απατεώνες
και οι δολοφόνοι. Η κακή φήμη του Σικάγου τείνει
να εξαπλωθεί σε όλο τον κόσμο και ντροπιάζει εκείνους
που θα επιθυμούσαν να είναι περήφανοι γι' αυτή την πόλη.
Αυτοί οι Αμερικανοί αναγκάζονται να απολογούνται
για τη δεύτερη μεγαλύτερη πόλη της χώρας, εξηγώντας
ότι πρόκειται για ένα ιδιόμορφο μέρος».

Εφημερίδα *The Washington Post*, 1928

Σικάγο, Ιούνιος 1928

ΠΛΗΘΟΣ ΚΟΣΜΟΥ είχε κατακλύσει τους δρόμους, μπλοκάροντας την κυκλοφορία και αποκλείοντας ολόκληρες γειτονιές, με επίκεντρο όλης αυτής της αναστάτωσης το Γραφείο Τελετών Σμπάρμπαρα και Σία, στον αριθμό 708 της Νορθ Ουέλς Στρίτ. Οι άνθρωποι συνωστίζονταν στους δρόμους και στα πεζοδρόμια γύρω από το κτίριο, άλλοι πλαισίωναν τη διαδρομή που θα ακολουθούσε η πομπή, άλλοι συνέχιζαν τις προσπάθειες να πιάσουν θέση γύρω από την καγκελόπορτα του κοιμητηρίου Μάουντ Καρμέλ κι άλλοι σκαρφάλωναν σε φανοστάτες ή κρέμονταν από τις μαρκίζες. Οι οικογένειες έστηναν καρέκλες πίσω από τα παράθυρα των ψηλών ορόφων. Με φόντο τον ουρανό, ένα μαυριδερό χνούδι από ανθρώπους φύτερωνε σαν μουχλιασμένα βρύα στις ταράτσες, επιστέφοντας τα τεκταινόμενα.

Μονάχα ελάχιστοι ήταν αυτοί που γνώριζαν πραγματικά τον εκλιπόντα, έναν γνωστό πολιτικό με ιστορικό φημολογούμενων διασυνδέσεων με τον κόσμο του εγκλήματος, ο οποίος φορούσε κοστούμια με τσέπες σκόπιμα ραμμένες μεγαλύτερες, ώστε να χωράνε τις δεσμίδες με τα μετρητά του, και μοίραζε γαλοπούλες και κάρβουνα τα Χριστούγεννα στους φτωχούς, ακόμη και στους νέγρους. Αλλά η κηδεία ενός γκάνγκστερ πρόσφερε θέαμα· χιλιάδες κόσμου στους δρόμους, διασημότητες και πολιτικοί, μια παρέλαση από στεφάνια και

λιμουζίνες, ένα φέρετρο που κόστιζε περισσότερο από το σπίτι ενός απλού ανθρώπου, κακοποιοί που δεν το είχαν σε τίποτα να αλληλοσκοτωθούν οποιαδήποτε άλλη μέρα και τώρα βιάδιζαν ο ένας πλάι στον άλλο, σεβόμενοι την άτυπη ανακωχή για την κηδεία. Κι έτσι η τελετή είχε μετατραπεί σε κοινωνικό γεγονός. Το Σικάγο, η ανήμερη πόλη, η αεικίνητη, η πατρίδα του ουρανοξύστη και των εργοστασίων που λειτουργούσαν σε εικοσιτετράωρη βάση, έβαζε φρένο μονάχα για την κηδεία ενός γκάνγκστερ.

Ανάμεσα στο πλήθος που είχε κατακλύσει τους δρόμους εκείνο το πρωί, ένας άντρας κατέβαλλε ιδιαίτερο κόπο να ανοίξει δρόμο με τους αγκώνες του όσο πιο ευγενικά μπορούσε – *«Συγγνώμη, μαντάμ...» «Αντάμμι που σας ενοχλώ...» «Θα σας πείραζε...»* – για να κατευθυνθεί κατά το δυνατόν ίσια στο κέντρο του ιστού της αράχνης, την εξώπορτα του γραφείου τελετών του δικαστή Τζον Σμπάρμπαρο. Οι άνθρωποι που προσπερνούσε τον κοίταζαν με απορία και αναρωτιούνταν αν είχε προσκληθεί στην τελετή. Δεν έμοιαζε με γκάνγκστερ, μήτε με πολιτικό, και παρόλο που είχε την αρρενωπή εμφάνιση ενός σταρ, κανείς δεν τον θυμόταν από την οθόνη του Απτάουν, του Τίβολι ή του Νόρθσορ. Επιπλέον, δεν ήταν ντυμένος κατάλληλα για κηδεία, αλλά φορούσε καλοκαιρινό, λινό, μπεζ κοστούμι, το οποίο, αν και ελαφρώς τσαλακωμένο, ήταν αφεγάδιαστα ραμμένο.

Ο άντρας αυτός, ονόματι Ντάντε Σανφελίπε, μόλις είχε μπει στην τρίτη δεκαετία της ζωής του και ήταν μετρίου αναστήματος, με λυγρή κορμοστασιά, μεσογειακά χαρακτηριστικά και εντυπωσιακά μάτια. Κουβαλούσε έναν μικρό, δερμάτινο σάκο κρεμασμένο στον ένα του ώμο και είχε το κουρασμένο, σασπισμένο ύφος ταξιδιώτη, μιας και μόλις λίγες ώρες νωρίτερα είχε αποβιβαστεί από την Τουέντιεθ Σέντσιουρι Λίμιτεντ – τη νυχτερινή αμαξοστοιχία από τη Νέα Υόρκη –, τραβώντας

βόρεια ανάμεσα από το πλήθος, ύστερα από μια σύντομη στάση στο ξενοδοχείο Μετροπόλ.

Πίσω στη Νέα Υόρκη, ο Ντάντε ήταν διακινητής παράνομου αλκοόλ, τζογαδόρος, ένας τζέντλεμαν λαθρέμπορος, ναρκομανής, μεσάζοντας, κάτι σαν αίνιγμα, άνθρωπος με αμέτρητους γνωστούς και μετρημένους στα δάχτυλα φίλους. Είχε μεγαλώσει στο Σικάγο, αλλά είχε φύγει από την πόλη πριν έξι χρόνια, και σήμερα, ύστερα από την εξορία που είχε επιβάλει στον εαυτό του, ήταν η πρώτη μέρα στη γενέτειρά του, μια γενέτειρα η οποία, όπως συνειδητοποίησε ο Ντάντε στις λίγες ώρες που είχαν μεσολαβήσει από τον ερχομό του, τώρα πια δεν ήταν για εκείνον τίποτα περισσότερο από μια πόλη-φάντασμα.

Ύστερα από μερικά ακόμη λεπτά κοπιώδους πορείας ανάμεσα από τον κόσμο, κατάφερε επιτέλους να φτάσει στον κλοιό που είχε σχηματιστεί γύρω από το τετράγωνο που στέγαζε το γραφείο τελετών. Ορδές χαμινιών είχαν κολλήσει πάνω στις μπάρες, αλητάκια που είχαν στη διάθεσή τους όλη τη μέρα για να καπαρώσουν μια θέση απ' όπου θα μπορούσαν να κρυφοκοιτάζουν τους θρυλικούς γκάνγκστερ, τα ονόματα των οποίων κυκλοφορούσαν στην πόλη με ψιθύρους και σφαίρες· παιδιά για τα οποία ο Καπόνε, ο Μοράν, ο Ο'Μπάνιον και ο Τζένα ήταν κάτι σαν βασιλιάδες, οι σπουδαιότεροι, οι πιο εντυπωσιακοί άντρες που θα έλαμπαν ποτέ στις φτωχογειτονιές τους.

Ο Ντάντε έριξε πάνω τους για λίγο το βλέμμα του, ύστερα γύρισε να δει πέρα από την κορδέλα που οριοθετούσε τον χώρο, και σάσπισε με αυτό που αντίκρισε: ένας ωκεανός από μπλε λουλούδια απλωνόταν στο έδαφος μπροστά από το κτίριο, σε τέτοια πυκνότητα, που ούτε εκατοστό ασφάλτου δεν είχε απομείνει ορατό. Ένα ολόκληρο οικοδομικό τετράγωνο καλυμμένο με στεφάνια, γιρλάντες και μπουκέτα. Το μπλε κύμα ξεχυνόταν ανάμεσα από τα κάγκελα μπροστά στις βιτρίνες των καταστημάτων, κυλούσε δίπλα από τους πυροσβεστικούς κρουνοί,

τους φανοστάτες, τους σκουπιδοτενεκέδες και πάφλαζε πάνω στους τοίχους και στις βεράντες. Σίγουρα στην Πολιτεία του Γλινόις θα είχαν αγοραστεί όλα τα μπλε λουλούδια για να αποδοθεί αυτός ο φόρος τιμής και θα πρέπει να είχαν κοστίσει δεκάδες χιλιάδες δολάρια προκειμένου να παραγγελθούν, να ετοιμαστούν και να παραδοθούν.

Ο Ντάντε σφύριξε εντυπωσιασμένος κι ύστερα έφαξε με το βλέμμα να βρει ένα μονοπάτι ανάμεσα από τα λουλούδια. Δεν άργησε να το εντοπίσει – μια λεπτή φέτα πλακόστρωτου που οδηγούσε στα μπροστινά σκαλοπάτια της αίθουσας υποδοχής, την οποία φρουρούσαν τρεις κοστουμαρισμένοι μπράβοι με ανέκφραστα πρόσωπα. Αναστέναξε κι έσκυψε να περάσει κάτω από την κορδέλα, και τότε μια κοφτή ανάσα βγήκε απ' όλα τα στόματα, καθώς ο κόσμος υπέθεσε πως ήταν κάποιος παρείσακτος, σαλεμένος άνθρωπος που ήθελε να πεθάνει.

Εκείνος έριξε τον σάκο του πάνω απ' τον ώμο και διέσχισε το λιβάδι από κενταύριες, καμπανούλες, υάκινθους και μη-μελυσμόνει. Οι μπράβοι σφίχτηκαν όταν τον είδαν να πλησιάζει, η χαλαρή στάση τους χάθηκε, τα χέρια τους κινήθηκαν προς τα σακάκια τους. Όταν ο Ντάντε έφτασε σε απόσταση λίγων μέτρων από τα σκαλοπάτια, σταμάτησε και τους χαμογέλασε, νεύοντας με το κεφάλι, και οι άντρες τον αγριοκοίταξαν με βλέμματα που φανέρωναν εμπειρία.

«Ήρθα να δω τον κύριο Καπόνε», τους είπε ο Ντάντε, και ο μπράβος που βρισκόταν πιο κοντά του τον κοίταξε δύο φορές από την κορυφή μέχρι τα νύχια.

«Είναι απασχολημένος», απάντησε, φτύνοντας μία μία τις λέξεις.

«Πείτε του πως τον θέλει ο Ντάντε, ο Τζέντλεμαν».

Στο άκουσμα του ονόματος, ο μπράβος συνοφρυώθηκε, σαν να του είχε συστηθεί ένα φάντασμα, κι ύστερα η έκφραση της συνειδητοποίησης έσπευσε να δώσει τη θέση της στην

έκφραση της ανησυχίας. Ο άντρας έγενεψε στον ένα από τους συναδέλφους του, που του αντιγύρισε το νεύμα και αμέσως χώθηκε από τη γυάλινη πόρτα στην αίθουσα υποδοχής του γραφείου τελετών.

Ο Ντάντε χαμογέλασε σε αυτούς που είχαν απομείνει και άναψε τσιγάρο. Άκουσε έναν εκκωφαντικό θόρυβο στον αέρα και, μαζί με το υπόλοιπο πλήθος, ανασήκωσε το κεφάλι, για να δει δύο αεροσκάφη που έσκιζαν σαν κραυγή τον ουρανό. Το πλήθος κράτησε την ανάσα του και αναδεύτηκε όταν τα αεροσκάφη βούτηξαν προς τα κάτω, ύστερα οι πιλότοι τα ανέβασαν ξανά και πέταξαν προς τον ήλιο, για να χαθούν μέσα στη λάμψη του.

Το πλήθος συνέχισε να αναρωτιέται τι συνέβαινε και ο Ντάντε έστρεψε ξανά το βλέμμα στη γη. Έβγαλε το καπέλο του και σκούπισε λίγο ιδρώτα από το μέτωπό του, ελπίζοντας πως ο μπράβος που είχε μπει στο γραφείο τελετών δεν θα αργούσε να γυρίσει, και ο ίδιος θα γινόταν δεκτός, ώστε να ξεφύγει από τη ζέστη. Είχε την ελπίδα πως, αφήνοντας τη Νέα Υόρκη, θα κατάφερνε να γλιτώσει από τις αποπνικτικές θερμοκρασίες, αλλά έκανε λάθος· κατά τα φαινόμενα, το Σικάγο θα ήταν χειρότερο αυτό το καλοκαίρι.

Τέσσερις μέρες νωρίτερα, ο Ντάντε βρισκόταν πάνω στο λαθρεμπορικό σκάφος του, λίγο έξω από το Λονγκ Άιλαντ. Από το ξεκίνημα της Ποτοαπαγόρευσης και μετά, στα τρία μίλια μακριά από την ακτή, απόσταση ασφαλείας για να θεωρείται πως έπλεαν σε διεθνή ύδατα, είχε κάνει την εμφάνισή της μια αλυσίδα από σκάφη που πουλούσαν παράνομο αλκοόλ. Αυτή η αλυσίδα ξεκινούσε από τη Φλόριντα κι έφτανε νότια του Μέιν στον Βορρά, και ο κρίκος με την περισσότερη δουλειά ήταν αυτός με το προσωνύμιο Ραντεβού. Εκεί προσέγγιζαν με ταχύπλοα οι εστιάτορες και οι ιδιοκτήτες των καμπαρέ της Νέας Υόρκης κάθε βράδυ, σε αναζήτηση υψηλής ποιότητας εισαγόμενου ποτού.

Ανάμεσα στον στολίσκο των σκαφών που απάρτιζαν το Ραντεβού, ο Ντάντε είχε τη φήμη πως πουλούσε το καλύτερο εμπόρευμα απ' όλους· δοκίμαζε ο ίδιος κάθε καφάσι, με τεράστιο προσωπικό ρίσκο, αν σκεφτεί κανείς πόσα δηλητήρια κυκλοφορούσαν για αλκοόλ. Και ήταν εκεί, λίγο έξω από το Λονγκ Άιλαντ, ανάμεσα στις πλωτές αποθήκες, που τον είχε πλησιάσει ένα μηχανοκίνητο σκάφος κάποιο βράδυ, και οι άντρες που επέβαιναν σε αυτό τον είχαν ειδοποιήσει πως ο παλιός φίλος του, ο κύριος Καπόνε, ζητούσε την παρουσία του στο Σικάγο. Το μυαλό του Ντάντε ανέτρεξε στη γενέτειρά του, μια πόλη φλεγόμενη από τις δολοφονίες του οργανωμένου εγκλήματος και τις βομβιστικές επιθέσεις, ένας φάρος αστικού χάους που έλαμπε σαν ηλιοβασίλεμα πάνω από τις μεσοδυτικές πεδιάδες. Άφησε την επιχείρησή του στα χέρια των δύο αντρών που λειτουργούσαν το σκάφος μαζί του –ενός γκριζομάλλη από τη Φλόριντα, πρώην ψαρά καβουριών, και του εγγονού του– κι ετοίμασε μπαγκάζα για το Σικάγο.

Τέσσερις μέρες αργότερα, έξω από το Γραφείο Τελετών Σμπάρμπαρο και Σία, εξακολουθούσε να μην έχει ιδέα τι θα μπορούσε να τον θέλει ο Καπόνε. Είχε απλώσει τις κεραίες του στη Νέα Υόρκη πριν την αναχώρησή του, διακριτικά, σε μια προσπάθεια να βολιδοσκοπήσει ποιος ήταν ενδεχομένως ο λόγος, αλλά το μόνο που είχε μάθει ήταν αυτό που ήξερε ήδη, πως οι βομβιστικές επιθέσεις αντεκδίκησης και οι δολοφονίες είχαν καταλαγιάσει ύστερα από τις εκλογές την άνοιξη, πως ο φονικός πόλεμος συμμοριών μεταξύ Καπόνε και Μπαγκς Μοράν είχε σταματήσει, πως η πόλη βρισκόταν στο χείλος μιας αμήχανης εκχειρίδας, χωρισμένη στα δύο, με τους δύο στρατούς ακόμη σε επιφυλακή, σαν δυο κύμβαλα έτοιμα να συγκρουστούν. Και ο Ντάντε είχε βρεθεί, παρά τη θέλησή του, εν μέσω όλων αυτών, εξαιτίας μιας πρόσκλησης που ήταν αδύνατον να αγνοήσει.

Η πόρτα του γραφείου τελετών άνοιξε και ο μπράβος που είχε εξαφανιστεί στο εσωτερικό φάνηκε ξανά κι έγνεψε στον συνάδελφό του. Εκείνος στράφηκε και χαμογέλασε στον Ντάντε όλο δουλοπρέπεια, τώρα που τα διαπιστευτήριά του είχαν επαληθευτεί.

«Ο κύριος Καπόνε θα σας δεχτεί αμέσως».